

Új szinfolttal gazdagodott a Magyar Nemzeti Muzeum tevékenysége. A történettudomány művelése terén előttünk álló feladatoknak megfelelően megkezdjük a Folia Historica című évkönyv kiadását.

A Magyar Nemzeti Muzeum kezdettől fogva műhelye a hazai történettudománynak. Ez természetes is, hiszen intézményünk nevében hordja feladatait. Muzeumunk ilyen vonatkozású hírnevét a magyar tudomány számos jelentős személyisége öregbítette. Régebben a belső munkamegosztás nem volt olyan szigorú s esetleg ugyanaz a tudós munkatárs, aki az emberitársadalmak életének régumtját kutatta, egyben a magyar nép hazai történetének elmúlt századaival is foglalkozott. Nem csekély büszkeséggel hivatkozhatunk arra, hogy ezek között a társadalomtudományok olyan nemzetközileg is elismert képviselői szerepelnek, mint Hampel József, Rómer Flóris, Pulszky Ferenc, Györffy István, vagy Divald Kornél. A sort persze még folytathatnánk. A XIX. század végén és a XX. században azonban mindinkább előtérbe került a szakosítás. Sorra leváltak intézményünkről az osztályok, gyűjtemények és önálló muzeummá alakultak. A köztük lévő kapcsolat hol szorosabb, hol lazább volt, de teljesen sohasem szűnt meg. Sőt, különböző okokból más funkcióval fenntartották a Magyar Nemzeti Muzeum nevét a burzsoá ellenforradalom egész korszaka alatt.

Lényegesen megváltozott a helyzet a felszabadulás után, amikor a szocialista hazafiság ápolása és terjesztése vált feladattá. Nem véletlen, hogy a Történeti Osztály (amely még 1926-ban külön vált az Érem- és Régiségtártól) akkor oszlott Középkori és Újkori Osztályra. Tovább nőtt az Újkori Osztály (és az egész Nemzeti Muzeum) felelőssége 1965-től, amikor a – a Legújabbkori Történeti Muzeum Munkásmozgalmi Muzeummá történt átszervezésével kapcsolatban – intézményünk feladatává vált az 1849 utáni korokkal való foglalkozás is. Az ezzel kapcsolatos tárgyi anyaggyűjtés és kiállítások szervezése mellett az e korra vonatkozó történettudományi kutatások is nagyobb súlyt kapnak munkánkban. Ennek egyik jele a most meginduló Folia Historica.

Milyen célokat tűz új kiadványunk maga elé? Hálás dolog volna egyszerűen ide írni Vörösmarty mély gondolatát, amelyet a történeti állandó kiállítás bejáratánál olvashatunk: „A múltat tiszteld a jelenben s tartsd a jövőnek.” – De ez így túl általános, nemcsak történettudományi kutatásainkra érvényes. S azonkívül: az ötnegyed száz-

zaddal ezelőtt keletkezett gondolatot a mai kor emberének életérzéséhez kell konkretizálni. A multat csak akkor tisztelhetjük, ha nyíltan és őszintén feltárjuk. A magyar történettudomány ezt becsülettel meg is teszi. A Magyar Nemzeti Muzeu mlátogatóinak tekintélyes része fiatal, iskolás, ezért különös jelentősége van annak, amit kiállításainkon lát. Remélhetőleg nem hat szerénytelenségnek, ha azt mondjuk, kiállításaink – s köztük történeti állandó kiállításunk – a korszerű tudomány álláspontja szerint tárják fel nemzeti multunk történetét.

A kiállítások azonban csak jelezhetik a társadalmi fejlődés menetét és csak fő vonásaiban tartalmazhatják a történettudomány által feltárt törvényszerűségeket. Ez külön nehezíti a muzeológus helyzetét, aki jelzésekkel kénytelen közölni azt a sok tudnivalót, amelyet a közönségnek szán. S mivel jó, tudományos, meggyőző kiállítást csak a történeti fejlődés minden részletének ismeretében lehet rendezni, történész-muzeológusainknak a történelem, a társadalmi mozgások vizsgálásával állandóan foglalkozniuk kell. Az így leszűrt tapasztalatok, absztrahálások orgánumává kívánjuk tenni e folyóiratot.

A társadalom igénye most azt követeli tőlünk, hogy többet foglalkozunk az új és legujabb korrall. Nem mintha a korábbi korokban nem volna még elég sok kutatnivaló. De azok a tömegek, osztályok, rétegek, amelyek népünk életének kialakítóivá váltak az elmúlt évtizedek során, saját osztállyá, társadalmi erővé szerveződésük történetére kíváncsiak. S ez a folyamat jórészt a mult század második felétől zajlott le. Ez az időben hozzánk oly közel álló kor, amelynek ezernyi ellentmondását a ma tudósának kell megmagyaráznia, már mai küszködésünkre és holnapi életünkre ad választ, – ha jól közelítjük meg. A korábbi korokat is úgy kell feltárnunk, hogy nemzeti önbecsülésünket megőrizve (esetenként helyreállítva) azt is megmutassuk, hol vétették el atyáink, hol és milyen rétegek hibájából, – bűnből nem sikerült hazánknak oly sokszor és oly sokáig a társadalmi haladás élvonalába jutni, vagy ott megmaradni. De meg akarjuk mutatni azt is, amikor – és az elmúlt csaknem három évtized alatt folyamatosan – népünk a haladás élvonalába tartozott.

A folyóiratunkban megjelenő publikációk között bizonyára lesznek olyanok, amelyek szakkörökben vitát váltanak ki. Bizunk azonban abban, hogy e viták is előbbre viszik a hazai történettudomány és muzeológia ügyét.

Külön öröm és büszkeség, hogy folyóiratunk, ha úgy tetszik évkönyvünk abban az évben indul útjára, amelyben a Magyar Nemzeti Múzeum épülete fennállásának 125. évfordulóját ünnepli. Az épület, amely a magyar nép nemzeti érzéseinek egyik szimbóluma volt és maradt, a magyar építészettörténetnek is kiemelkedő emléke. S mint

muzeumépület, a modern muzeológia történetében világszerte egyike a legelső, eredetileg is muzeum céljára épített objektumoknak. Legyen a Folia Historica méltó azokhoz a nemes hagyományokhoz, amelyek a Magyar Nemzeti Muzeum épületének falai között alakultak ki, s amelyek a felszabadulás óta megerősödve a magyar muzeumügyet, a tudomány és a népművelés kettős, de elválaszthatatlan feladatát szolgálják.

Szabad legyen végül az olvasó jóindulatát kérnünk munkánk eredményéhez. Szeretnénk a történettudomány műhelyei között folyóiratunknak is megkeresni és megtalálni a helyét. Igyekezzünk, kollégáink és idősebb lapársaink segítségével bizonyára meghozza az eredményt.

A szerkesztőbizottság